

ГЭР БҮЛИЙН ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛД ХИЙСЭН ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

Гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих тухай хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал /цаашид “аргачлал” гэх/-ын дагуу тооцов.

Гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг дараах төрөл тус бүрээр тооцлоо:

- Улсын төсөвт үүсэх зардал;
- Төрийн байгууллагад үүсэх зардал;
- Хуулийн этгээдэд үүсэх зардал;
- Иргэнд үүсэх зардал.

А/Улсын төсөвт үүсэх зардал:

1.Мөнгөн дэмжлэгийн хөрөнгийн тооцоо

Хүүхэд, эх, эцэгт нийгмийн халамжийн хууль тогтоомжийн хүрээнд дараах тэтгэмжүүд олгогдож байна:

Хүснэгт 1. Хүүхэд, эх, эцэгт олгогдож буй тэтгэмжүүд (2022-2024 он)

Үйлчилгээний төрөл	2022 он		2023 он		2024 он		2025 оны 12 сар	
	Хүний тоо	Зардлын дүн	Хүний тоо	Зардлын дүн	Хүний тоо	Зардлын дүн	Хүний тоо	Зардлын дүн
		(мян. төг)		(мян. төг)		(мян. төг)		(мян. төг)
Эхчүүд, хүүхдүүдэд олгох тэтгэмж	521,563	127,867,863.1	1,817,302	1,641,124,257.8	1,840,713	1,655,670,255.8	1,853,735	1,715,227,048.6
Жирэмсэн эхийн тэтгэмж /жирэмсний 5 сартайгаас эхлэн олгох/	77,575	10,792,489.7	73,811	10,139,645.1	67,205	8,974,842.6	61,370	8,125,092.3
0-3 хүртэлх насны хүүхэд асарсны тэтгэмж	196,559	84,513,173.4	184,754	77,892,203.9	172,109	73,199,682.7	158,687	67,047,088.8
Хоёр ба түүнээс дээш ихэр хүүхэд төрүүлж эсэн мэнд өсгөж байгаа өрх, иргэн	734	1,472,000.0	732	1,464,000.0	676	1,352,000.0	646	1,292,000.0
Гурав болон түүнээс дээш ихэр хүүхэд төрүүлж эсэн мэнд өсгөж байгаа өрх, иргэн	9	81,000.0	5	45,000.0	6	54,000.0	3	27,000.0
Эхийн алдар одонтой эхчүүдэд жилд 1 удаа олгох мөнгөн тусламж	246,686	31,009,200.0	252,678	31,486,172.28	259,746	32,063,400.0	270,260	66,023,370.0
Хүүхдийн мөнгөн тэтгэмж	Ирээдүйн өв сангаас		1,305,322	1,520,097,236.5	1,340,971	1,540,026,330.5	1,53,720	1,549,749,211.0

Одоогийн нийгмийн халамжийн хууль тогтоомжийн хүрээнд хүүхэд, эх, эцэгт олгогддог тэтгэмжүүдийг хүн амын өсөлтийг дэмжих бодлогын нэгэн хэсэг гэж үзэж, халамжийн хөтөлбөрүүдээс салгаж, Гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн төсөлд тусгасан:

- 1.хүүхдийн мөнгөн дэмжлэг;
- 2.жирэмсэн эхийн мөнгөн дэмжлэг;
- 3.хүүхэд асарсны мөнгөн дэмжлэг;

- 4.ихэр хүүхдийн мөнгөн дэмжлэг;
- 5.олон хүүхэд төрүүлж өсгөсөн эхэд олгох мөнгөн тусламж.

1.Хүүхдийн мөнгөн тэтгэмж:

Хүүхдийн мөнгөн тэтгэмжийн одоогийн зохицуулалтыг өөрчлөөгүй тул хөрөнгө нэмж шаардагдахгүй. Иймээс зардлын тооцоонд оруулах шаардлагагүй гэж үзлээ.

2. Жирэмсэн эхийн мөнгөн дэмжлэг:

Хуулийн төсөлд Нийгмийн даатгалын сангаас жирэмсний тэтгэмж авах эрх үүссэн эхчүүдийг “Жирэмсэн эхийн мөнгөн дэмжлэг”-т хамруулахгүйгээр тусгасан. Одоо мөрдөж байгаа Эх, эцэг, олон хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх, эцэгт тэтгэмж олгох тухай хуулийн дагуу жирэмсэн эхэд жирэмсний 5 сартайгаас төрөх хүртэл хугацаанд тэтгэмжийг олгож байгаа бөгөөд 2025 оны жилийн эцсийн байдлаар 61.4 мянган эх хамрагдаж 8.1 тэрбум төгрөгийн тэтгэмж олгосон байна.

Харин 2024 онд нийгмийн даатгалын сангаас өссөн дүнгээр /1 иргэн төрөхийн өмнө болон төрсний дараа нийт 2 удаа/ 55.3 мянган эх жирэмсэн болон амаржсаны тэтгэмж авсан байна.

Хуулийн төсөлд нийгмийн даатгалын сангаас жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж авах эрх үүсэхгүй эхчүүдэд нийгмийн халамжийн сангаас жирэмсэн эхийн мөнгөн дэмжлэгийг олговол одоогийн зардал 45 орчим хувиар буурна.

Жирэмсэн эхийн мөнгөн дэмжлэг	Зардлын тооцоо	
	Хүний тоо	Мөнгөн дүн /тэрбум.төг/
НИЙТ	61.4	
Нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэмж авах эх	27.7	
Шинэ хуулиар нийгмийн халамжийн сангаас жирэмсэн эхийн мөнгөн дэмжлэгт хамрагдах эх	33.7	4.5

3.Хүүхэд асарсны мөнгөн дэмжлэг:

Одоо мөрдөгдөж байгаа Эх, эцэг, олон хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх, эцэгт тэтгэмж олгох тухай хуулийн дагуу 0-3 хүртэлх насны хүүхдээ асарч байгаа Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 139.1-д заасан хүүхэд асрах чөлөөтэй болон Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 3.1.3-т заасан ажилгүй эх, эцэг, асран хамгаалагч мөнгөн дэмжлэгийг 36 хүртэлх сарын хугацаанд сар бүр авахаар заасан.

Тэтгэмжид 2025 оны 12 сарын байдлаар 158687 иргэн хамрагдаж 67.1 тэрбум төгрөгийг нийгмийн халамжийн сангаас зарцуулсан. Одоогийн зохицуулалтыг өөрчлөөгүй тул зардлын тооцоонд оруулах шаардлагагүй гэж үзлээ, нийт мөнгөн дүнгийн хэмжээнд өөрчлөлт орохгүй.

4.Ихэр хүүхдийн мөнгөн дэмжлэг: Одоогийн зохицуулалтыг өөрчлөөгүй тул зардлын тооцоонд оруулах шаардлагагүй гэж үзлээ.

5.Олон хүүхэд төрүүлж өсгөсөн эхэд олгох мөнгөн тусламж:

Нийгмийн халамжийн олон хөтөлбөрүүдээс амьжиргааны түвшин болон нийтлэг хэлбэрээр нас харгалзахгүй олгодог хөтөлбөрүүдийн нэг нь эхийн алдар одонтой

эхчүүдэд олгох мөнгөн тусламж бөгөөд одон авсан үеэс эхлэн насан туршид нь олгодог.

Олон хүүхэд төрүүлж өсгөсөн эхэд олгох мөнгөн дэмжлэгт хамрагдагчдын 2024-2025 оны мэдээ

Эхийн алдар одонгийн мөнгөн тусламж	2024 оны гүйцэтгэл		2025 оны 12 сар	
	Хүний тоо	Мөнгөн дүн /мян.төг/	Хүний тоо	Мөнгөн дүн /мян.төг/
НИЙТ	259,746	32,063,400.0	270,260	66,023,370.0
Эхийн алдар I зэргийн одонгийн мөнгөн тусламж	61,614	12,240,200.0	61,631	24,286,570.0
Эхийн алдар II зэргийн одонгийн мөнгөн тусламж	198,132	19,823,200.0	208,629	41,736,800.0

2025 онд 270.2 мянган эх хамрагдаж, 66.0 тэрбум төгрөгийг зарцуулсан.

2024 онд нийт 11.3 мянган эх шинээр одон авч байсан бол Олон хүүхэдтэй эхийг урамшуулах тухай хуульд 2024 онд нэмэлт, өөрчлөлт орж, одонгийн хүүхдийн тоонд байгалийн аюулт үзэгдэл, осол, өвчин, гэмт хэргийн улмаас нас барсан 1 ба түүнээс дээш настай хүүхэд хамаарахаар тусгасантай холбоотойгоор 2025 онд **14.5 мянган эх шинээр** одон авсан.

Хуулийн төсөлд шинээр Эхийн алдар одон авсан эхэд олгох мөнгөн дэмжлэгийг бага хүүхдийг 18 нас хүртэлх хугацаанд олгохоор тусгасан тул эхний жилүүдэд зардалд ямар нэгэн өөрчлөлт орохгүй. Харин хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойш шинээр Эхийн алдар одон авсан эхийн бага хүүхэд 18 нас хүрэхэд мөнгөн дэмжлэг зогсох тул 18 жилийн дараагаас эхлэн мөнгөн дэмжлэгийн зардал аажмаар буурна.

Гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн төсөл хэрэгжиж эхэлснээр улсын төсөвт үүсэх зардлын нэгдсэн тооцоо /сая төг/

Төрөл /Одоогийн/	Хүний тоо /2025.12 сар/	Гүйцэтгэл 2025.12 сар/ тэрбум.төг	Төрөл /Хуулийн төсөлд/	Нэг хүнд олгох хэмжээ, давтамж	Нийт шаардагдах зардал тэрбум.төг	Нэмж шаардагдах хөрөнгө
Жирэмсэн эхийн тэтгэмж	61,370	8.1	Жирэмсэн эхийн мөнгөн дэмжлэг	Хэвээр /40,000₮ 5 сард/	4.5	-(3.6)
Ихэр хүүхдийн тэтгэмж	649	1.3	Ихэр хүүхдийн мөнгөн дэмжлэг	Хэвээр. 2 ихэр 2000,000₮ 3 ихэр 3000,000₮	1.3	-
Эхийн алдар одон	270,260	66.0	Олон хүүхэд төрүүлж өсгөсөн эхэд олгох мөнгөн дэмжлэг	Хэвээр. I одон 400,000₮ II одон 200,000₮	66.0	-
Хүүхэд асарсны тэтгэмж	158,687	67.1	Хүүхэд асарсны мөнгөн дэмжлэг	Иргэнд 2 төрлийн сонголттой боловч иргэнд олгох нийт тэтгэмжийн хэмжээ хэвээр	67.0	0
Нийт зардал	1,853,735	1,692.3			1,688.6	-(3.6)

Гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн төсөл хэрэгжиж эхэлснээр жирэмсэн эхийн тэтгэмжээс 3.6 тэрбум төгрөг хэмнэгдэх бөгөөд нэмэлт зардал шаардахгүй, төсөвт ачаалал үүсгэхгүй юм.

Б/Төрийн байгууллагад үүсэх зардал

1. Төрийн байгууллагад шинээр үүссэн үүрэгтэй холбоотой гарах зардал:

Гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн төсөлд заасан хүүхэд, эх, эцэгт олгох дэмжлэгийг хэрэгжүүлэхэд одоогийн тогтолцоо - нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагын бүтцээр хэрэгжүүлэх бүрэн боломжтой тул хуулийн төслөөр төрийн байгууллагад шинээр чиг үүрэг өгөх шаардлагагүй учраас төрийн байгууллагад зардал гарахгүй гэж тооцсон.

Түүнчлэн гэр бүлийг дэмжих үйл ажиллагаа, үйлчилгээг төлөвлөн зохион байгуулах, хэрэгжүүлэх чиг үүргийг хүлээсэн хүүхэд, гэр бүлийн нийгмийн ажилтан нь Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 36 дугаар зүйлд заасны дагуу ажиллах эрх зүй нь бүрдсэн тул нэмэлт зардал шаардагдахгүй.

Хуулийн төсөлд гэр бүлийг дэмжих чиглэлээр хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа, үйлчилгээнүүд /гэр бүлийн боловсролыг дэмжих; эрүүл мэндийг дэмжих; нийгэм, сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх; хүн амын бүлэгт чиглэсэн хөтөлбөрт үйлчилгээ үзүүлэх; гэр бүлийн өдрийг тэмдэглэх/-ийг хуулийн төсөлд гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих чиглэлүүдийг нэг хуульд оруулж тусгасан болохоос бус холбогдох төрийн байгууллагууд одоо ч хэрэгжүүлж буй чиг үүрэг тул нэмэлт зардал шаардагдахгүй гэж үзсэн болно. Гэр бүлийг дэмжих үйл ажиллагаа, үйлчилгээний санхүүжилт нь аль эх үүсвэрээс гарахыг тодорхой болгосон.

Төрийн байгууллагад үүсэх зардал байхгүй, үйл ажиллагааны зардлаар шийдвэрлэх боломжтой.

В/ Хуулийн этгээдэд үүсэх зардал

Гэр бүлийг дэмжих тухай хуулийн төслийн 14.4-т “Гэр бүлийн өдөр аж ахуйн нэгж, байгууллага сайн дурын үндсэн дээр гэр бүлд зориулан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнийхээ үнэ, тарифт хөнгөлөлт, тусламж үзүүлж болно.” гэж хуулийн этгээдийн хүлээх үүргийг тусгасан.

Гэвч тус заалт нь хуулийн этгээдийн нийгмийн хариуцлагыг сайжруулах зорилготой бөгөөд “сайн дурын үндсэн дээр” хэрэгжүүлэх тул үүсэх зардлыг тооцох боломжгүй юм.

Г/ Иргэнд үүсэх зардал

Энэхүү хуулийн төсөл нь иргэн, гэр бүлийг бүх талаар дэмжиж байгаа тул иргэнд ямар нэгэн санхүүгийн нэмэлт ачаалал үүсгэхгүй, иргэнд үүсэх зардал байхгүй.

ДУГНЭЛТ

Гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн төслийг батлуулан хэрэгжүүлснээр нэмэлт зардал улс төсөв, төрийн байгууллага, хуулийн этгээд, иргэнд үүсэхгүй болно.

	Зардлын төрөл	Зардлын хэмжээ /тэрбум.төг/
1	Улсын төсөвт үүсэх зардал	0
2	Төрийн байгууллагад үүсэх зардал	0
3	Хуулийн этгээдэд үүсэх зардал	0
4	Иргэнд үүсэх зардал	0
	НИЙТ	0

---oOo---